

Tredje Afsnit.

Patronatsforholdet til Frue Kirke.

I Efteraaret 1881 androge Kantorerne ved forskellige københavnske Kirker Ministeriet om, at Bestemmelsen i Reglement for Benyttelsen af det nye paa Assistenskirkegaarden uden for Nørreport opførte Begravelseskapel af 7. Juli 1868 § 7 om Betalingen til Kantoren (« — — Ønskes anden Sang end Psalme-sang af Ligfølget, maa dertil enten benyttes vedkommende Kirkes Sangkor mod Betaling, eller Forskrifterne i Raadstueplakat af 27. Juni 1867 iagttages og den der fastsatte Betaling til Kantoren erlægges, hvad enten der erlægges Betaling for Sangen eller ikke») maatte udvides til ogsaa at gjælde for de københavnske Kirker, men med den Tilføjelse, at Kantoren er pligtig til at udbetale det halve af Beløbet til vedkommende Kirkes faste Kor mod dettes Kvittering.

Herom udtalte Kirkeinspektionen sig nærmere i en Erklæring af 9. Jan. 1882.

Inspektionen henlede Opmærksomheden paa, at naar det ved kgl. Resol. paa derom nedlagt Forestilling af Kirkeministeriet af 22. Maj 1867 om Sang i de københavnske Kirker hedder: . . . 2) at der af de paagjældende, der for Betaling foranstalte Kirkesang udført ved andre end vedkommende Kirkes eget Kor, navnlig ved Brudevielser og Begravelser, skal erlægges en Kjendelse af 5 Rd. til Kantoren, da var denne Bestemmelse ved Regl. 7. Juli 1868 udvidet til at gjælde for Ligkapellerne, men ikke ophævet for Byens Kirker, hvoraf atter maatte følge, at der for saa vidt ikke behøvedes nogen ny Bestemmelse om denne Sag. Ved Udvidelsen til Kapellerne blev det tillige bestemt, at hin Kjendelse skulde erlægges uden Hensyn til, om der erlagdes Betaling eller ikke for Sangen. Inspektionen havde ingen Betænkelighed ved at gjøre denne Bestemmelse anvendelig ogsaa paa Kirkerne. Det vilde nemlig være haardt i mange Tilfælde at paalægge Afgiften, naar det virkelig var Venner, der sang, eller Sangforeninger, af hvilke den, til hvis Ære der blev sunget, havde været Medlem; dette vilde vist vække megen Uvillie. Et andet Spørgsmaal blev det imidlertid, hvorledes den gjældende Bestemmelse skulde gennemføres, saa at den ikke blev omgaaet, hvilket vistnok oftere havde været Tilfældet. Det vilde næppe være rigtigt at fastsætte nærmere Vedtægter herom, ligesom ingen vare blevne foreslaaede i Kantorenes Skrivelse. Det eneste, som mulig kunde anbefales, var at sætte en Mulkt af det dobbelte Beløb, der skulde have været erlagt for Sangen, altsaa 20 Kr., naar det bevistes, at der var taget Betaling for Sangen. Dernæst kunde der, hvad Sangforeninger angaar, gives Kantoren Ret til at fordre Bevis af den vedkommende Forenings Bestyrelse for, at den Person, man vilde bevise sin Deltagelse, havde været Medlem af samme.

Hvad Forslaget om Delingen af Betalingen angik, kunde Inspektionen ikke andet end billige, at det halve af det erlagte Beløb gik til det faste Kors Kasse. At Medlemmerne af dette vare lavt lønnede, og at der ved Fastsættelsen af Lønningen var gjort Regning paa Extrafortjeneste for Sang ved Brudevielser og Begravelser var vist, og vilde yderligere fremgaa af Inspektionens Skrivelser til Konsistorium af 4. Juli 1870, 25. Oktbr. 1873 og 12. Decbr. 1874 (Aarb. f. 1873—75 S. 475) om Forhøjelse af Lønningerne.

Hertil henholdt Konsistorium sig i Skrivelse af 20. Jan. 1881. Ogsaa med Københavns Magistrat som Patronat for flere Kirker havde Ministeriet indledet Forhandlinger om Sagen. Magistraten meddelte, at der til Kantorerne ved de Kirker, for hvilke den var Patronat, erlagdes en Kjendelse af 4 Kr. og ikke det i Pl. 27. Juni 1867 bestemte Beløb 10 Kr., naar fremmed Sang benyttedes, og at det samme var Tilfældet med Hensyn til den i Pl. 7. Juli 1868 § 7 foreskrevne Kjendelse, samt at den var tilbøjelig til at antage, at Grunden til, at Bestemmelserne fra 1867 og 1868 om en Betaling af 10 Kr. ingen Sinde vare blevne udførte, var den, at det havde været Meningen, at af de 10 Kr. havde Kantoren skullet have de 4 Kr. (hvilket formentlig ogsaa stemte med, hvad der fandt Sted før 1867), medens Koret skulde have de 6 Kr., men at man ved Udførelsen af Bestemmelserne var blevet standset ved, at 10 Kr. var for høj en Byrde for Publikum, især for de private Sangforeninger, der ønskede at synge ved et Medlems Bryllup eller Begravelse, og at man derfor aldrig havde indkrævet noget til Koret. I denne Anledning begjærede Ministeriet under 9. Juni Konsistoriums Erklæring om, med hvilket Beløb Kjendelsen efter Pl. 27. Juni 1867 til Kantoren erlagdes ved Frue Kirke.

I en Erklæring af 17. Juni 1882 udtalte Kantor Sanne, at han fra sin Ansættelse som Kantor (1. Febr. 1874) i Regelen havde modtaget 4 Kr., ofte intet, naar fremmed Sang havde fundet Sted i Kirken. Af netop denne Kjendelse var blevet ydet, laa i, efter hvad han havde bragt i Erfaring, at man i Følge stiltiende Overenskomst med alle Parter havde modtaget den, da man aldrig kunde komme til bestemt Kundskab, om vedkommende sang for Betaling eller ikke, og man ikke fandt det passende at forfølge Sagen ad Rettens Vej (afdøde Kantor Knauer havde dog en Gang erhvervet Dom over Sangdirigent Michaelsen ved katolsk Kirke, som maatte erlægge de 10 Kr.). Hvad privat Sang i Kapellet angik, havde der aldrig været udøvet nogen stræng Kontrol med Erlæggelsen af det omtalte Vederlag af 4 Kr., og det var dog en bekjendt Sag, at privat Sang meget ofte fandt Sted der. Naar vedkommende Assistent i Kapellet en enkelt Gang om Aaret erlagde en opkrævet Kjendelse, udbetalte han ikke en Gang de 4 Kr., men afkortede deri 66 Øre for sin Ulejlighed. Man maatte altsaa antage, at det ikke paahvilede ham som Pligt at holde Orden i denne Retning i Kapellet, ja, han var endog uvidende om, at Bestemmelserne af 7. Juli 1868 § 7 eksisterede.

Skulde Magistratens Skrivelse til Ministeriet blive lagt til Grund for en ministeriel Afgjørelse, vilde man aabne Kirkens Døre paa vid Gab for en Konkurrence mellem privat betalende Kor og Kirkernes Kor, i hvilken de sidste nødvendig maatte tabe. Følgen heraf vilde blive, at de bedre musikalske Kræfter vilde trække sig tilbage, og at Korsangen i Hovedstadens Kirker kjendelig vilde

synke ned fra den hæderlige Plads, som den i Menighedens Omdømme med Rette indtog. Et andet Onde, som denne Konkurrence vilde medføre, var, at Kantorerne ofte i deres Embedsgjerning vilde blive udsatte for Tilsidesættelse, hvilket vilde virke trykkende og hæmmende paa Udførelsen af deres Tjeneste.

Inspektionen henholdt sig i Skrivelse til Konsistorium af 28. Juni til denne Erklæring og tilføjede yderligere, at ved en saadan Konkurrence som den af Kantoren antydet, vilde Koret miste den Adgang til Extrafortjeneste, som der var gjort Regning paa ved Fastsættelsen af dets Lønning. Den anbefalede derfor at fastholde den bestaaende Ordning, efter hvilken Betalingen var 10 Kr. Med Hensyn til Midlerne til at hævde Korets og Kantorens Ret, naar Sangen ikke virkelig udførtes af Venner, men for Betaling, erindrede Inspektionen om de Forslag, det i saa Henseende havde fremsat i sin Skrivelse af 9. Januar.

I Skrivelse af 7. Juli 1882 anbefalede Konsistorium, idet det i øvrigt henviste til, hvad Inspektionen og Kantoren havde anført, at den bestaaende Ordning, efter hvilken der for Sang ved andre end Kirkens Kor skulde erlægges 10 Kr., indtil videre fastholdtes. Hermed er Sagen blevet staaende.

— Hvidovre Kirkegaard var i Tidens Løb blevet saa stærkt belagt, at en Udvidelse var paatrængende. Efter at de lokale Forhold vare blevne undersøgte, havde Kirkesynet givet Tilladelse til, at Udvidelsen skete ved Erhvervelse af et Grundstykke, der kun udgjorde mellem $1\frac{1}{2}$ og $1\frac{3}{4}$ Td. Land, med særligt Hensyn til, at Valby kunde ventes inden en ikke altfor fjærr Tid at erholde egen Kirke med Kirkegaard. Da der ingen Udsigt var til mindelig Overenskomst om Erhvervelsen, bemyndigede Konsistorium under 7. Juli 1881 Frue Kirkes akademiske Værge til at foretage de fornødne Skridt for at opnaa en tvungen Afstaaelse i Overensstemmelse med Lovgivningen.

Efter afholdt Skjøn- og Overskjønforretning overdroges til Frue Kirke til det ommeldte Ojemed ved Skjøde af 18. Febr. 1882 en Gaardejer P. Madsen af Hvidovre tilhørende Jordlod paa 2,673 □ Alen geometrisk Maal mod et Vederlag af 849 Kr. 63 Ø. for Jordloden, foruden 100 Kr. i Erstatning for Nedlæggelsen af en Sti paa det exproprierede Jordstykke langs Kirkegaardsmurens søndre Side, for at Rensning og Vedligeholdelse af en Grøft langs Jordstykkets søndre Side, saa vel som Anlæg af Broer over bemeldte Grøft fra Gymnastikpladsen til Sælgerens Jorder, skulde være Frue og Hvidovre Kirke aldeles uvedkommende, og endelig som Erstatning for Tienden, som Sælgeren udreder af Jordstykket, tilsammen 949 Kr. 63 Ø. Hertil kom endnu Renter $4\frac{1}{2}$ % af dette Beløb fra Overskjønforretningens Dato til Skjødets Dato 11 Kr. 87 Ø., saa at det fulde Vederlag udgjorde 951 Kr. 50 Ø. Udgifterne i Anledning af Skjøn- og Overskjønforretningen, Skjødets Læsning og Stempling m. m. afholdtes af Kirken med 173 Kr. 06 Ø.

— Konsistorium har under 10. Maj 1882 for Regnskabsaaret 1881—82 tilstaaet Klokker Erlandsen et ekstraordinært Gratiale af 100 Kr. i Betragtning af det Indtægtstab, han havde lidt ved den nye Ordning af Kirkegaardsforholdene, jfr. Aarb. for 1880—81 S. 1373—74, Arkitekt Vilh. Petersen et Honorar af 200 Kr. for Tilsyn med Kirkens Bygningsarbejder foruden 3 % af de større Bygningsarbejder, der havde fundet Sted i Aarets Løb, samt Murerformand Holm

et Gratiale af 100 Kr. for den af ham udviste sjældne Dygtighed og Samvittighedsfuldhed ved Udførelsen af de ham betroede Arbejder i et Tidsrum af 25 Aar, særlig hans Arbejder med de i det sidste Aar indrettede Slukningsarbejder.

Under 7. Oktbr. 1881 og 18. Marts 1882 har Konsistorium fritaget henholdsvis det danske Missionsselskab og Santalmissionen for Udgifterne til Belysning og Varme ved tvende Gudstjenester, disse Selskaber havde holdt i Kirken.

— Følgende Legatgravsteder ere tilkomne:

Ved Skrivelse af 7. Oktbr. 1881 har Konsistorium tilladt, at Kirken overtager Vedligeholdelsen af afdøde Karethmager H. Mickelsens Gravsted paa Frue Sogns Assistens Kirkegaard litr. K. nyt Nr. 28, indtil den Tid, for hvilken Gravstedet er erhvervet, udløber, nemlig den 31. Decbr. 1911, mod Indbetaling af den i Testamentet dertil legerede Kapital af 500 Kr. Den Forpligtelse, Kirken paatager sig med Hensyn til dette, som alle Legatgravsteders Vedligeholdelse, gaar efter de af Konsistorium fastsatte almindelige Regler, jfr. Aarb. f. 1876—77 S. 276, ud paa at holde det i ordentlig og anstændig Stand med fornøden Reparation og Maling, men uden nogen Fornyelse af Ligsten, Monument eller Rækværk, samt med Pasning af Træplantning og Buske, heri dog undtaget Fornyelse af Blomster og andre Zirplanter.

Ligeledes har Konsistorium under 17. s. M. meddelt Tilladelse til Overtagelsen af den sædvanlige Vedligeholdelse af Gehejmeraad Colbjørnsens Arvingers Gravsted sammesteds Nr. 21 indtil den 31. Decbr. 1980 mod Indbetaling af 500 Kr.

Fremdeles har Konsistorium under 24. s. M. tilladt, at Kirken paa sædvanlige Vilkaar overtager Vedligeholdelsen af Guldmedemester J. P. Mallings Gravsted sammesteds litr. G. Nr. 12 indtil den 13de Maj 1940 mod Indbetaling af 400 Kr.

Dernæst har Kirken i Henhold til Konsistoriums Skrivelse af 7. Decbr. s. A. overtaget sædvanlig Vedligeholdelse af afdøde spansk Konsul, Grosserer Ch. E. Salomonsens og Hustrus Gravsted sammesteds Bl. til Vejen Nr. 7 indtil den 21. Oktbr. 1886 mod Indbetaling af 1,500 Kr.

Endelig har Konsistorium samtykket i, at Kirken overtager sædvanlig Vedligeholdelse af afdøde Frøken Th. M. Hemsens Gravsted sammesteds litr. U. Nr. 68 indtil den 31. Decbr. 1902 mod Indbetaling af 200 Kr.